

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF A.D.H.V. LANDSCHAPPELIJKE BORINGEN EN PROEFSLEUVEN T.H.V. DE EEUWFEESTSTRAAT TE PUURS-SINT-AMANDS

NOTA PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 1586

Rapport opgemaakt door: Melissa Lamberts en Cynthia Holstein

Kontichsesteenweg 38
B-2630 Aartselaar

Maart - juni 2021

Projectnr. intern: 29789

Projectnr. extern: K-20-079

Projectnr. OE:

2021A297 (archeologienota)

2021C462 (landschappelijk booronderzoek)

2021E316 (proefsleuven)

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief a.d.h.v. landschappelijke boringen en proefsleuven t.h.v. de Eeuwfeeststraat te Puurs-Sint-Amands

Auteur

Melissa Lamberts en Cynthia Holstein

Projectnummer

- 30890 (intern)
- K-20-079 (extern)
- 2021A297 (Agentschap Onroerend Erfgoed: archeologienota)
- 2021C462 (Agentschap Onroerend Erfgoed: landschappelijk bodemonderzoek)
- 2021E316 (Agentschap Onroerend Erfgoed: proefsleuven)

Plaats en Datum

Aartselaar, maart - juni 2021

Reeks en nummer-

ABO archeologische rapporten 1586

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	4 juni 2021	Interne draft
v1	8 juni 2021	Externe draft
v2	8 juni 2021	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Melissa Lamberts
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

1	Inleiding	6
2	Gemotiveerd advies.....	7
3	Besluit	10
4	Kwaliteitscontrole en ondertekening	11

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek weergegeven op het toekomstplan.....	9
---	---

1 INLEIDING

Naar aanleiding van de geplande riolerings- en aanverwante infrastructuurwerken t.h.v. de Eeuwfeeststraat te Puurs-Sint-Amands werd in 2021 een archeologienota opgemaakt door ABO nv. De archeologienota stelt dat het projectgebied een reëel archeologisch potentieel heeft aangezien geen diepgaande verstoring verwacht werd en het (archeologische) bodemarchief dus verwacht werd bewaard te zijn. Voor het projectgebied geldt geen hogere verwachting voor het aantreffen van resten en/of sporen uit een bepaalde periode. Het is dan ook mogelijk dat er sporensites vanaf het neolithicum t.e.m. de nieuwste tijd aangetroffen kunnen worden. De aanwezigheid van prehistorische artefactensites kan niet uitgesloten worden. Verder archeologisch vooronderzoek was dan ook aangewezen. Omwille van juridische redenen diende het vooronderzoek uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. Het verslag van resultaten van deze nota behandelde de resultaten van het bijkomend archeologisch vooronderzoek dat bestond uit een landschappelijk booronderzoek gevolgd door proefsleuvenonderzoek.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het booronderzoek wees uit dat de bodemopbouw ter hoogte van het onderzoeksgebied matig tot slecht bewaard is gebleven. De natuurlijke bodemopbouw is immers in elke boring aangetast door antropogene (bodem)ingrepen. In vrijwel alle boringen (boringen 1, 2, 4, 5, 8, 13, 14, 25, 26, 27) is een Aan-C-bodemsequentie aangetroffen. Boring 12 toont een overgangslaag tussen de verstoringslaag en de C-horizont (Aan-AanC-C). Binnen boringen 10 en 24 is ter hoogte van het toekomstige bufferbekken is een A-AC-C bodemprofiel aanwezig. Dit betekent dat er binnen het onderzoeksgebied mogelijk nog een archeologische laag aanwezig is. Mogelijk is de B-horizont verdwenen door menselijke ingrijpen. Boringen 3 en 11 tonen een diepgaande verstoring tot 210 cm-mv. Hier blijkt de moederbodem ook verrommeld te zijn. Ter hoogte van deze boringen wordt de OB kartering wel bevestigd.

Wanneer de geplande werken met de bodemprofielen worden vergeleken, blijkt dat de nieuwe asfaltverhardingen binnen een reeds verstoorde grond worden aangelegd. Ter hoogte van boringen 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 11, 12, 13 en 15 is een dikke verstoringslaag aanwezig die tussen de 40 en 210 cm dik is. Gemiddeld is deze laag ca. 100 cm dik.

Daarnaast wordt er een gescheiden riolering aangelegd. De boringen hebben uitgewezen dat het westelijke en oostelijke deel van het onderzoeksgebied diepgaan verstoord zijn tot een diepte van ca. 2 m. Enkel ter hoogte van boringen 7 en 8 is mogelijk nog een C-horizont aanwezig onder de verstoringslaag van ca. 105 en 138 cm-mv. Er is dus wel een mogelijkheid dat dieper gelegen sporen nog aanwezig zijn, echter, archeologisch onderzoek zou ter hoogte van de eventuele aanwezige dieper gelegen sporen geen tot weinig kenniswinst opleveren. Het ruimtelijk inzicht is immers zeer beperkt binnen een grotendeels reeds verstoorde zone waardoor er ook weinig kans op kenniswinst is.

Ter hoogte van het toekomstige bufferbekken is echter wel een A-horizont op een C-horizont aangetroffen (boringen 24 tot en met 27). Tijdens de toekomstige werken zal het bufferbekken tot minimaal 60 cm-mv worden afgegraven. Het booronderzoek heeft uitgewezen dat de werken het archeologisch vlak mogelijk zullen raken. Binnen boringen 26 en 27 begint de C-horizont op een diepte van ca. 60 cm-mv. Daarnaast is er binnen boring 26 mogelijk in een archeologisch spoor geboord. Binnen boringen 24 en 25 is een overgangshorizont (AC) aangeboord. Op basis van de boringen kan echter niet bepaald worden tot waar deze grens loopt. Verder onderzoek zou dit moeten uitklaren.

Gezien het landschappelijke booronderzoek bewijs heeft geleverd voor een bodemopbouw met een A op een intacte C, wordt er een proefsleuvenonderzoek geadviseerd ter hoogte van het bufferbekken om de sporensites uit de latere archeologische perioden te evalueren. De totale oppervlakte van het bufferbekken bedraagt ca. 1.480 m². De rest van het onderzoeksgebied kan worden vrijgegeven aangezien het landschappelijk bodemonderzoek heeft aangetoond dat de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden binnen reeds geroerde grond.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden antropogene verstoringen vastgesteld in de profielen en in het vlak. Op basis van de informatie uit de drie profielen kon vastgesteld worden dat het archeologisch niveau zich aftekende tussen 46 à 54 en 100 cm-mv. Centraal op het terrein, in werkput 2, bevond het zich dieper dan elders. Er lijkt hier in het verleden een terreindepressie aanwezig geweest te zijn die is opgevuld geraakt door antropogene activiteiten. Hiervan getuigen dan de vergraven of dus aangebrachte pakketten. Op deze manier werd het terrein ook genivelleerd. Wanneer deze aanpassingen juist hebben plaatsgevonden, kon niet bepaald worden. Mogelijk kunnen er twee fasen van antropogene ingrepen herkend worden. Enerzijds gaat het om een opvulling van de terreindepressie. In deze pakketten konden dan de recentere sporen en verstoringen geregistreerd worden in vlak 1 van werkput 2. Anderzijds heeft ook het verwijderen van de begroeiing in de periode

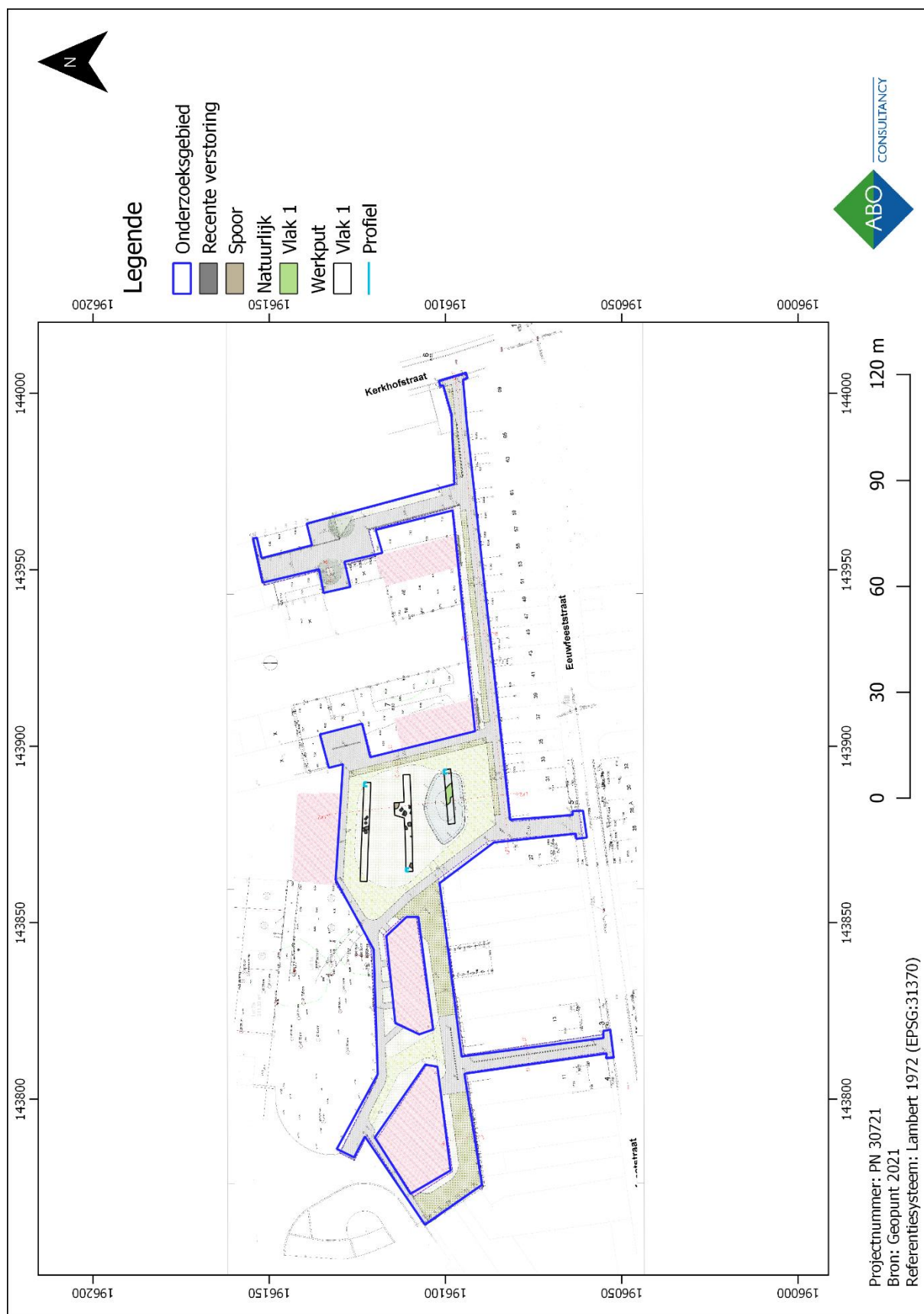
2016-2017 een effect gehad op het bodemarchief. Dit kon plaatselijk in de bovenste lagen herkend worden aan en direct onder de teelaarde.

De verschillende antropogene invloeden die in de profielen herkend konden worden, geven een situatie weer die ook op basis van oude en moderne topografische kaarten herkend kon worden. Ze illustreren een gewijzigd hoogteverloop voor het terrein. Onder de teelaarde en antropogeen vergraven pakketten tekende de moederbodem zich op gemiddeld 74 cm-mv voor vlak 1 en 92 cm-mv voor vlak 2. Van de oorspronkelijke teelaarde en eventuele uitlogings- en/of inlogingshorizonten werden echter geen resten meer aangetroffen. Het is mogelijk dat ze door eerdere antropogene ingrepen verdwenen zijn of nooit tot ontwikkeling kwamen. Op basis van de informatie uit de profielen en in het vlak lijkt de impact van de antropogene bodemingrepen op de bewaring van het (archeologische) bodemarchief vrij beperkt te zijn. Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek het archeologisch niveau matig bewaard te zijn en een AC-profiel te vertonen. Ondanks het voorkomen van geroerde lagen en enkele recente verstoringen in het vlak kon wel nog een bewaring verwacht worden van eventueel aanwezige archeologische resten en/of sporen, al dient er wel rekening mee gehouden te worden dat ondiepe sporen verdwenen kunnen zijn.

De tijdens het proefsleuvenonderzoek vastgestelde bodemopbouw ondersteunt de volgens de bodemkaart verwachte OB-bodem. Een OB-bodem komt overeen met een bebouwde zone waardoor antropogene verstoring kan verwacht worden van de bodemopbouw of waar het bodemtype niet gekarteerd kon worden door de aanwezigheid van bebouwing. Specifiek voor het projectgebied kon een dergelijke antropogene invloed over het volledige terrein worden vastgesteld. Deze was geassocieerd met de bovenste pakketten die ontstonden ten gevolge van demping van een terreindepressie en/of het verwijderen van begroeiing. Toch kon hieronder ook nog een restant van een natuurlijke bodemopbouw worden vastgesteld. Deze sluit aan bij de matig droge lemige zandbodems (Scc) of matig droge lichte zandleembodems (Pcc) met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont die in de omgeving gekarteerd werden. Van de sterk gevlekte, verbrokkelde B-horizont werden echter geen indicaties meer aangetroffen.

Het veldwerk leverde naast enkele recente verstoringen en natuurlijke sporen slechts drie sporen op. Ze kwamen verspreid over de centrale zone van het terrein aan het licht en de densiteit is laag. De sporen betreffen telkens kuilen en allen hebben ze algemene kenmerken die een recente oorsprong doen vermoeden. Uit de coupes van sporen 1 en 3 bleek dat deze zich aftekenden binnen de overgangslaag die bij nader inzicht geroerd bleek te zijn. De sporen bleken bijgevolg waarschijnlijk geen intentioneel gegraven kuilen te zijn maar maakten deel uit van variatie in de vulling van deze overgangslaag die door bioturbatie verder geroerd werd. Het spoor in vlak 1 van werkput 3 betreft wel een kuil die op basis van de algemene kenmerken en vondst van een klein fragmentje kleurloos, transparant glas in de nieuwste tijd werd gedateerd. Andere gelijkaardige grondsporen werden bijgevolg niet langer als spoor maar als recente verstoring geregistreerd.

Op basis van deze informatie werd het sporenbestand binnen het onderzoeksgebied gereduceerd tot natuurlijke sporen en recente verstoringen. Rekening gehouden met de bodemopbouw en vastgestelde antropogene verstoringen zijn de meeste sporen waarschijnlijk minder diep bewaard dan oorspronkelijk het geval was. De kans op kennisvermeerdering bij eventueel verder archeologisch onderzoek wordt omwille van de lage densiteit en aard van de sporen, gecombineerd met de datering, vastgestelde verstoringen en na een kosten-baten afweging, zeer laag ingeschat. Archeologisch vervolgonderzoek is dan ook onwenselijk.

Figuur 1: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek weergegeven op het toekomstplan

3 BESLUIT

Het landschappelijk booronderzoek liet toe te bepalen dat er ter hoogte van de verhardingen diepgaande verstoringen aanwezig waren die een verstoring van het (archeologische) bodemarchief veroorzaakt hadden. Ter hoogte van het geplande bufferbekken met omliggende groenzone bleek het terrein echter wel nog een archeologisch potentieel te hebben hoewel de bovengrond hier ook een invloed van antropogene ingrepen had ondervonden. Vervolgens werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd daar waar het bufferbekken met groenzone zou aangelegd worden op het terrein. De resultaten hiervan geven aan dat het projectgebied een zeer laag archeologisch potentieel heeft. Hoewel er aanvankelijk drie sporen werden geregistreerd, bleek het bij nader inzien te gaan om recente verstoringen. Hierdoor bleken ze weinig potentieel tot kenniswinst in te houden. De algemeen zeer lage densiteit aan sporen en vondsten, gecombineerd met de verstoringen maakt dat de kans op kennisvermeerdering gering is. Door het ontbreken van een archeologisch waardevolle site ter hoogte van het onderzoeksgebied wordt een vlakdekkende opgraving dan ook niet nuttig, noch noodzakelijk geacht.

4 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		8 juni 2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		8 juni 2021
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		8 juni 2021